

Sofia Geisler
Inatsisartunut ilaasortaq, Inuit Ataqtigiit

§ 37 naapertorlugu apeqqummut 070/2020-imut akissuteqaat

Asasara Sofie Geisler

Kigutininut bøjlit pillugit apeqqutinnut Naalakkersuisut qujapput. Apeqqutit ataani uteqqinneqarlutillu akineqarput.

Naalakkersuisunut apeqqutit:

1. **§37_365/2019, apeqq 9-mut akissumminni Naalakkersuisut allapput, "Meeqqat kigutaannik bøjililersuinissaq pillugu aningaasaqarnermik aallaaveqartumik itigartitsisoqarnikuunngilaq. Kigutileriffiup ataani kigutileritinneq meeqqanullu neqeroorteqartarneq kigutilerinermik suliallit naliliinerat tunngavigalugu pisarpoq".**
 - a. **Naalakkersuisut uppersarsinnaavaat, 2019-ip ingerlanerani aalajangerneqarsimasoq meeqqat kigutaannik bøjililersuisarneq taakkuninngalu naleqqussaasarneq kigutileriffinni pisortat ingerlataanni unitsinneqarlunilu unitsikkiartuuarneqassasoq sulisussat amigaataanerat pissutigalugu?**

Nummi Kigutileriffiup 2019-imi kigutininut bøjliliinerit nutaat unitsittariaqarsimavai. Tamatumunnga tunngavilersuutigineqarpoq, neqeroorummik suliatigut illersorneqarsinnaasumik attassiinnarnissamut sulisunik aalajangersimasunik amigaateqarneq¹, kiisalu Kalaallit Nunaanni innuttaasunut tamanut neqeroorummik taama ittumik tunniussinissaq periarfissaasimangimmat. Neqeroorut meeqqanut

¹ Kigutininut narlorissaasarneq immikkut ilisimasallit suliassaraat: Aallartisaaneq aamma bøjleqarneq nalinginnaasumik ukiuni 2-3-ni ingerlasarpoq, tamatumunngalu piimasaqaataasarluni bøjleq kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalimmik sapaatit akunneri 6-ikkaakannerlugit takuneqartarnissaa. Kigutininut narlorissaanermi kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalimmik qanimut nakkutiginnittoqannginnerani kigutit, ikkiit aamma tamusaarneq innarlerneqarsinnaapput. Ajoqusernerit taakku kigutileritittumut ilungersunartuusinnaapput, ajornerpaaffissaani kigutininut annaasaqartoqarsinnaalluni kiisalu tamusaarneq ajorsisissinnaallugu. Taamaattumik pingaaruteqarlunnarpoq, kigutileritittup bøjleqarnermini akuttunngitsumik kigutit nakorsaannit takuneqartarnissaa. Kigutininut narlorissaasarneq kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalinnik ingerlajuuannartumik malinnaaffigineqartarsimangillat, kigutit nakorsaatt immikkut ilisimasallit taarseraattut, sivikitsuinnarmik nunatsinniittarnertik pissutigalugu periarfissarisimanginnamikku bøjleqartut tamaasa takusassallugit.

inuusuttunullu Nuummiittunut taamaallaat neqeroorutaasimavoq. Tamanna nunami innuttaasunik naleqqutinngitsumik immikkoortitsinertut isigineqarsinnaavoq, kiisalu Peqqinnissaqarfiup sullissineri il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 15, 6. november 1997-imeersumi § 1, imm. 2 naapertorlugu unioqqutitsinerulluni.

Soorunami pitsaasuussagalarpoq, kigutitik narlorissaasarneq pillugu neqeroorut nunamut tamarmut atuutsilersinnaagaluarutsigu. Naatsorsuinerilli takutippaat, Kalaallit Nunaanni tamarmi kigutitik narlorissaasarnermik neqeroorummik assigiissaartumik suliatiqullu illersorsinnaasumik neqerooruteqartarneq, ukiumut 20 mio. koruunit missaanni akeqassasoq – takuuk llanngussaq 1.

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik maannakuugallartoq taama amerlatigisunik aningaasaateqanngilaq. 2019-imilu ukiakkut Aningaasanut Inatsisissap isumaqatigiissutigineqarnerani, suliassaqarfimmut aningaasanik amerlanerusunik aningaasaliissuteqarnissaq pingaarnersiorneqarsimangilaq.

b. Suliassamik ilisimasallit amigaatigineqalernerat kigutit nakorsaannut pisortaanerup nammineerluni aqqutissiuussimanerpaa kigutitik narlorissaanermik suliallit suliassamut tassunga tunngasunik atorfissaqartitsinerup nalilersorneqartarneranut tamatumalu attatiinnarnissaanut quakkeerinnissinnaasut unitsinnerisigut?

Ullumikkut kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalinnik atuisarneq, 2018-imi februaarimi Kigutit nakorsaannut pisortaanerup atorfinitsinneqarneranitut iinnarpoq.

Siullermimut sanilliullugu assigiinngissutaaginnarpoq, kigutit nakorsaat immikkut ilisimasallit maanna atorfeqartut, isumaqatigiissutit atuuttut naapertorlugit akissarsiaqartinneqarmata, tamanna siullermik suleqatigisartakkanut tamanna periarfissaasimangilaq.

2. 15. Juli 2019 tusagassiuutinut nalunaarummi https://naalackersuisut.gl/kl-GL/Naalackersuisut/Pisut/2019/07/1507_Tandregulering-boern allassimavoq meeqqanik kigutilerinerimi bøjililersuinerit unitsinneqarnissaat Naalackersuisut aalajangersimangikkaat, taamalu akuerisimangikkaat.

- Meeqqanik kigutilerinerimi bøjililersuisarneq taakkuninngalu naleqqussaanerit unitsinneqarnissaat Peqqinnissaqarfimmi namminerimi ilisimatitsissutigineqarsimappat, taava Naalackersuisut tamanna pillugu aalajangernerat qanga piva?

Apeqq. 1a-mi taaneqartutut Naalackersuisut aalajangerpaat, Kigutileriffimmi kigutitik bøjlelersuineq pillugu nuna tamakkerlugu neqeroorut 2020-mut Aningaasanut Inatsisip

isumaqatiginninniutiginerani ilanngunneqassasoq. Neqeroorut isumaqatiginninniarnerni pingaarnersiorneqanngilaq.

Peqqinnissaqarfimmit siunnersuutit marluk aallaavigalugit Naalackersuisut aalajangiipput. Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq siunnersuutit taakku marluk pillugit 03.10.2019-imi ilisimatinneqarpoq.

Siunnersuut 1:

Kigutininik bøjleliisarneq ataavartumik unitsinneqassaaq. Aningaasanut Inatsimmi aningaasat illuartinneqartut, ukiumut 2,3 millioniusut, taarsiullugu pinaveersaartitsilluni kigutit narlorissarnerannut atorneqassapput. Pinaveersaartitsilluni kigutit narlorissarnerisigut kigutit alleqqumi equngasumik naanissaat pinaveersaartinneqarsinnaavoq. Tamanna ilaatigut pisinnaavoq, kigutit piffissami eqqortumi peernerisigut, taamaasillutik akornutininik pilersoqarani kigutit nammineq avissaarniassammata, imaluunniit kigutit sanileriit peernerisigut, kigutit inissaqalerniassammata. Tamatumuuna pinngitsoortinneqassaaq, kigutit tattoqillutik/equngallutik inissinnissaat, imaluunniit kigutit sanianiittut sianituai akornuserneqarnissaat. Taamatuttaaq Kigutileriffiup pinaveersaartitsilluni kigutit narlorissaanerani matussuserneqassaaq angajoqqaanut paasissutissiineq, taakku paasissutissinneqassapput kigutit inissisimanerlunnerisinnaasarpassui qanoq pinngitsoortinneqassanersut.

Siunnersuut 2:

Kigutininik bøjleliisarneq nuna tamakkerlugu neqeroorutaalissaaq. Nuna tamakkerlugu kigutininik narlorissaasarneq neqeroorutiginiaraanni, kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalinnik piffissami tamakkiisumi atorfilinnik pingasunik annertuumik angalasartunik, kiisalu ikiortissanik piukkunnartunik atorfinitsitsisoqassaaq. Tassunga ilaapput atortussanik, kigutit narlorissarneqarsinnaassappata pisariaqartunik pisinnermut aningaasartuutit. Kigutit narlorissarneqartarnerat pinaveersaartitsilluni kigutininik narlorissaanerup qaavatigut neqeroorutitut isigineqassaaq. Peqqinnissaqarfimmi aqutsiut missingerpaat neqeroorut tamanna ukiumut 15-20 mio. kr.-it missaanni akeqartassasoq. Nuna tamakkerlugu kigutit bøjlelersinneqartarnissaannut siunnersuummik akuersinermi, pingaaruteqarpoq eqqarsaatigissallugu kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalinnik atorfinitsitsiniartarnermi aamma paarsiinnarniartarnermi unammillernartut atuuttut.

Naalackersuisut aalajangernerat siunnersuutini taakkunani marlunni pingaarnersuineq tunngavigalugu aalajangerneqarpoq.

Nunami tamarmi innuttaasunik immikkut pinninninneq aamma nuna tamakkerlugu kigutininik bøjlelertinnermik neqerooruteqannginneq pissutigalugu, Naalackersuisut aalajangerpaat kigutininik bøjlelersuisarneq pillugu neqeroorut unitsinniarlugu, taamaattumillu aningaasat pinaveersaartitsilluni kigutininik narlorissaanerumut atorneqassallutik.

Kigutileritinnerit Nuummi ingerlanneqareertut kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasalinnik siunnersortaasunik naammassineqassapput, tassani qangali ingerlanneqareersut malittareqqinneqassallutik, kiisalu kigutit narlorissarnissaanut maanna utaqqisut allattorsimaffiat malittareqqinneqassalluni. Kigutit nakorsaannik immikkut ilisimasallit kigutininik narlorissaasernerat sivikinnerpaamik ukiuni 3-ni atorunnaarsikkiartuaarneqassasoq pilersaarusionerqarpoq.

3. Kigutigissaaneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 15, 13. September 2006-imeersumi ilaatigut §4-imi allaqqavoq meeqqat tamarmik atuartinneqartussaasut ukiui inorlugit ukiullit aamma atuartinneqartussaasut ukiullit akeqanngitsumik aalajangersimasumik akuttussusilimmik kigutileritinnissamut pisinnaatitaaffeqarput. Aamma imm. 2-mi allassimavoq imm. 1 naapertorlugu kigutileritinnissamut ilaasut:

1) Nalinginnaasumik pitsaaliuineq, tassunga ilaalluni qaammarsaaneq.

2) Meeqqanut ataasiakkaanut piffissaliinerit aalajangersimasut naapertorlugit kigutit, qarngup alleqqullu ineriartornerannik qanorlu peqqitsiginerannik misissuinerit.

3) Meeqqat ataasiakkaat pitsaaliorigineqarneri, taakkunungalu kiisalu angajoqqaanut qaammarsaaneq ilanngullugu.

4) Kigutini, qanermi alleqqunilu nappaatinik katsorsaaneq.

- a. Kigutininik narlorsaasarneq pillugu neqerooruteqartarnerup taamaatinneqarnissaa Naalakkersuisut aalajangersimagunikku peqatigiisaanik kigutigissaaneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 13. September 2006-imeersoq Naalakkersuisunit allanngortinneqarpa?

Nalunaarummi allassimavoq, kigutilerinerup siunertarigaa, innuttaasut angerlarsimaffimmi kigutininik isumaginninnikkut pitsaasukkut kiisalu pinaveersaartitsinermik aamma kigutilerinermik ataqatigiissumik neqerooruteqarnikkut, kigutininik isumaginnittarnermik tulluurtumik kiisalu kigutininik, qanermik aamma alleqqunik peqqissunik taakkulu atorluarsinnaaneruneranik inuunerup sinnera peqassasut.

Ilanngullugu allassimavoq, sulinermik aaqqissuussinermi anguniarneqassasoq, najugaq apeqqutaatinnagu kigutileriffiup neqeroorutaanik naligiimmik pissarsisinnaasoqarnissaa.

Nalunaarut imminermini kigutit narlorissarneqartarnissaannut pisinnaatitaaffimmik imaqaangilaq. Taamaattumik kigutit narlorissarneqartarnissaat pillugu apeqqummut atatillugu nalunaarummik allannguissamut tunngavissaqaangilaq.

Tamatumunnga atatillugu taaneqassaaq, Peqqinnissaqarfiup sullissineri il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 15, 6. november 1997-imeersumut nassuiaatini allassimammat, kigutilerisarnermik neqeroorutinut malittarisassat sukumiinerusut nalunaarutitut ilusilerlugit suliarineqassasut, taamaasillutik tulluatumik akuttussusilimmik kigutilerisarnermi ineriartornermut aamma qaqugukkulluunniit iluaqutissanut periarfissaasunut naleqqussarneqartassammata.

Nalunaarut suli atuuppoq kiisalu nalunaarutip imai naapertorlugit suli sulisoqarpoq, ilaatigut Kigutigissaanermi anguniagassatut siunniussatigut², tassani pinaveersaartitsilluni kigutininik narlorissaasarnermik (interceptive ortodonti pillugu nakkutiginninneq) suliaqarneq nassuiarneqarsimalluni.

4. Ilumoorpa angajoqqaat, meeqqamik kigutaasa bøjlit atorlugit narlorissarneqarnissaannik kissaateqarlutik saaffiginnittut kigutilerisunut namminersortunut innersuunneqartarnerat, kigutileriffik namminersortoq illoqarfimmi allamiikkaluarpalluunniit?

Kigutileriffik namminersortunut innersuussineq ajorput. Ilitsersuisinnaapput kiisalu pisortat aamma namminersortut neqeroorutaat periarfissallu neqeroorutigineqartut pillugit oqaluttuarsinnaallutik. Angajoqqaat tamanna tunngavigalugu aalajangersinnaavaat neqeroorutit suut tigussanerlugit.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Martha Abelsen

² https://www.peqqik.gl/Emner/Tandsundhed/Groenlands_Tandplejens_strategi?sc_lang=da-DK%2cda-KAL

Naatsorsuinerni tulluuttut piumasagaataapput:

- Kigutit nakorsaat immikkut ilisimasallit piffissaq tamakkiisoq atorfeqartut 3-t. Pingasut tamarmik nuna tamakkerlugu angalasuussapput.
- Naatsorsuutigineqartassaaq kigutit nakorsaat angalanerit tamaasa ulluni 14-imi sumiiffimmiittassasut. Tassa atorfik piviusumik kigutit nakorsaannit immikkut ilisimasalinnit 18-imit avinneqartarpoq (Danmarkimit atorfinitsitsinerit soraartullu 18-it)
- Kigutit nakorsaat kigutit nakorsaannut immikkut ilisimasalinnut qallunaat siunnersortinut akigititaat malillugit akissarsiaqartinneqassapput, tassani qularnarluinnarmat kigutit nakorsaat immikkut ilisimasallit aalajangersimasumik atorfinitsinneqarsinnaanissaat. Tamanna ullormut 10.000 kr.-inik naleqarpoq.
- Angalanerit inissisimanerillu ullut 250-it naatsorsorneqarput
- Nunap iluani angalanerit angalanermut 5.000 kr.-imik naleqartinneqarput.
- Unnuinerit unnuinerimut 1.000 kr.-imik naleqartinneqarput.
- Kigutit nakorsaat tamarmik marlunnik sulisunik peqateqartassapput 550.000 kr.-inik akissarsiaqartunik. Kalaallit Nunaanni kigutileriffiit nammineerlutik sulisut taakku tamatumani ilinniakkallit pigingilaat, taamaattumik immaqa taakku piffissami sivikitsumi Danmarkimi atorfinitsinneqartassallutik, taamaasillutillu aningaasartuutit qaffariarlutik, taakkuli matumani ilanngullugit naatsorsorneqanngillat.
- Ikiortit ullormusiaqartassapput.
- Kigutit nakorsaasa atortussaata ilanngullugit naatsorsorneqarput.
- Illoqarfinit nunaqarfinit kigusianik, kigutit nakorsaata immikkut ilisimasallip tikissinnaanngisaaneersut angallassinert missingiutaapput.
- Illoqarfiit 16-iupput, taakkunani kigusiaq ataaseq ukiumut 8-9-riarluni takuneqartassaaq ukiut 2-3-t missaanni, tikeraarnerlu agguaqatigiissillugu ullut suliffiusut 5-iusassapput.

Nassuiaat	Kr.
Kigutit nakorsaat imm. Ilisimasallit	7.500.000
Ikiortit	3.300.000
Ikiortit ullormusiat	750.000
Inissiineq	2.500.000
Kalaallit Nunaannut angalanerit	1.440.000
DK-mit DK-mullu	500.000
Kigusianik angallassineq	1.000.000

Atortut	1.500.000
Katillugit	18.490.000

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik
Det Grønlandske Sundhedsvæsen

